Något om avgångsbidrag till vissa småbrukare

Enligt 1947 års riksdagsbeslut om riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitiken skulle statsmakterna under en övergångstid lämna särskilt stöd till innehavarna av mindre jordbruk. För närvarande utgår småbrukarstödet bl a i form av arealtillägg och leveranstillägg för mjölk.

1960 års jordbruksutredning, som under 1966 avlämnade betänkandet "Den framtida jordbrukspolitiken" (SOU 1966:30 och 31) ansåg att det utgående småbrukarstödet i många fall hindrade eller försenade rationaliseringen inom jordbruket. Utredningen föreslog därför att småbrukarstödet skulle avvecklas i sin nuvarande form.

I proposition nr 95/1967 anslöt sig jordbruksministern i princip till att småbrukarstödet skulle avvecklas samt att detta beträffande äldre småbrukare skulle ske under en övergångstid.

Han ansåg emellertid att arealtillägget för 1966, vilket utbetalades under senare delen av 1967, och leveranstillägget för mjölk för regleringsåret 1966/67 inte borde påverkas av avvecklingen. Detsamma borde gälla det övergångsbidrag, som avsåg kalenderåret 1966 och som utgick till vissa småbrukare som tidigare erhållit det 1959 avvecklade producentbidraget för mjölk. Avvecklingen borde således först inverka på det arealtillägg och det övergångsbidrag som skulle ha betalats ut 1968 och det leveranstillägg som skulle ha avsett regleringsåret 1967/68.

Enligt departementschefens åsikt borde emellertid äldre småbrukare kunna få fortsätta med driften om de så önskade och i så fall skulle de få ett *särskilt* övergångsbidrag. Om de istället önskade frånträda fastigheten borde de under vissa förutsättningar få ett engångsbelopp som avgångsvederlag. Yngre småbrukare fick antas ha lättare att ställa om sig än äldre; departementschefen ansåg därför att det i fortsättningen saknades tillräcliga skäl att ge yngre småbrukare särskilt övergångsbidrag. Å andra sidan var det ett intresse att främja omställningen och jordbrukets rationalisering. Om yngre småbrukare inom viss tid frånträdde fastigheten borde de därför på vissa villkor få ett avgångsvederlag såsom hjälp till omställningen.

Departementschefen ansåg att 55 år var en lämplig åldersgräns mellan den som skulle kunna få antingen särskilt övergångsbidrag eller avgångsvederlag. Såsom villkor för att få särskilt övergångsbidrag skulle således gälla att brukaren under år 1967 fyllt 55 år eller mer. Från denna åldersgräns borde dock undantag kunna göras t. ex. för partiellt arbetsföra. Särskilt övergångsbidrag borde ej utgå längre tid än t. o. m. det år småbrukaren fyllt 67 år eller dessförinnan blivit berättigad till full förtidspension.

Vidare föreslog departementschefen att det fortsatta småbrukarstödet skulle begränsas till dem som hade största behovet därav. Han föreslog därför vissa spärrar, som knöts till arealens storlek.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-28 03:15:00

Såsom förut nämnts kan den som är berättigad till särskilt övergångsbidrag istället få ett engångsbelopp som avgångsvederlag. I viss likhet med vad som föreslogs beträffande den i föregående artikel behandlade avgångsbidragsförsäkringen har avgångsvederlagets storlek sammankopplats med den frånträdandes ålder. Departementschefen föreslog att den, som frånträder sitt jordbruk under de år han fyller 55—59 år, får ett avgångsvederlag om 6.000 kronor, minskat med de belopp han före avgången uppburit i särskilt övergångsbidrag. Vid avgång under de år en småbrukare fyller 60—64 år respektive 65—67 år föreslog departementschefen att avgångsvederlag skulle utgå med 4.500 respektive 3.000 kronor minskat på nyss nämnt sätt.

Vidare föreslogs att småbrukare, som ännu ej fyllt 55 år, under vissa förutsättningar skulle kunna få avgångsvederlag om han frånträdde sitt jordbruk under tiden den 1 juli 1967—den 31 december 1971.

Beskattningen av avgångsvederlag

Avgångsbidrag utgör principiellt intäkt av jordbruksfastighet. För att uppnå viss likhet med beskattningssituationen beträffande de i föregående artikel behandlade beloppen, som på grund av avgångsbidragsförsäkring utgår till kollektivanställda arbetare, föreslogs emellertid i propositionen följande begränsning av skattskyldigheten för avgångsvederlag. Sådant vederlag skall inte räknas som skattepliktig intäkt om det utgår till småbrukare, som är födda 1912 eller tidigare. Samma begränsning av skattskyldigheten gäller också beträffande småbrukare, som av sociala skäl ansetts böra likställas med nyssnämnda ålderskategorier d. v. s. jordbrukare som är berättigade till särskilt övergångsbidrag. Förslaget godtogs av bevillningsutskottet (BevU nr 49/2967).

I anledning härav har anvisningarna till 21 § KL utökats med en ny punkt, betecknad punkt 10, som lyder:

”Statligt avgångsvederlag till jordbrukare som upphört med sitt jordbruk räknas som intäkt av jordbruksfastighet. Vederlaget räknas dock icke som skattepliktig intäkt, när det utgår till jordbrukare som fått särskilt övergångsbidrag av statsmedel till sitt jordbruk eller varit berättigad att få sådant bidrag, om han icke upphört med jordbruket.”

Bestämmelsen skall tillämpas för första gången vid 1968 års taxering (SFS 1967 nr 423).

H. B.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-28 03:15:00